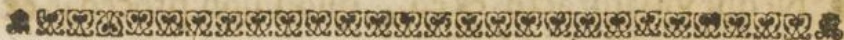

PROBLEMATA, & QUÆSTIONES.

1. An actus externus addat per se actui interiori voluntatis majorem bonitatem, vel turpitudinem.
2. Utrum, & quo modo actus omnis humanus debeat referri ad Deum? an sufficiat illum referri ad finem naturæ rationali consentaneum?
3. Utrum reperiri possit actus humanus indifferens in individuo?
4. An actus bonus supernus imperari possit ab actu malo?
5. An Finis bonus purget, vel excuset, actum in se malum?

Ubi sobriè exponendum axioma illud : *Inter duo mala minus est eligendum.* Consulatur S. Augustinus *Lib. Quæst. super Genes. Cap. 42.* S. Gregorius in *moralibus, Lib. 32. Cap. 18. 19.* 20. Concilium Tolet. VIII. Can. 2.

TRACTATUS III.

De Peccatis, Legibus, Gratia, & Merito.

PARS I.

De Peccatis.

Postquam Theologia dogmatica Finem hominis ultimum, propositumque ei Beatitudinis cœlestis præmium, ac deinde actionum humanarum, quibus veluti alis ad vitam cœlestem contendimus, naturam, libertatem, regulam, honestatèque, contemplata est: ad peccata consideranda progreditur, quæ, nisi fugiantur, à fine suo ultimo æternam in perniciem rapiens hominem.

SECTIO

SECTIO I.

De Peccati natura, & divisione.

PRÆSCITA.

1. Peccatum aliud a Theologis vocatur *actuale*, aliud *habituale*, de quo dicitur suo loco.

2. Peccatum *actuale* à S. Augustino *Lib. 22. contra Faustum Cap. 27.* definitur: *Dictum, vel factum, vel concupitum, contra legem eternam.*

Quæ definitio sic explicanda est cum S. Thoma 1. 2. Q. 71. *Art. 6.* ut peccata tam *omissionis*, quàm *commissionis*, complectatur.

3. Peccatum *actuale* rursus Theologi dividunt in *materiale*, & *formale*. *Formale* & *culpa maculam* inducit, & *reatum pœnæ*.

4. Peccatum dicitur *Philosophicum*, quatenus adversatur *rectæ rationi*, *Theologicum* verò, quatenus est *violatio legis divinæ*, & *offensa Dei*.

5. Alias quasdam peccati divisiones adfert S. Thomas *loc. cit. Q. 72.*

Quoniam ex Tractatu præcedente satis constat, ad peccatum *formale* contrahendum requiri imò in voluntate *libertatem veram, propriam*, necessitatis omnis antecedentis expertem, addò in intellectu *cognitionem malitiæ*: propterea non repetentur ista hoc loco; sed sufficient hæc

QUÆSTIONES, & PROBLEMATA.

1. An ad peccatum *formale* contrahendum necessaria sit aliqua malitiæ animadvertio, nempe, vel cogitatio saltem tenuis, vel suspicio, vel dubium, vel timor, ne actio prava sit?

Solet hæc quæstio institui, ex quo Norbertus d'Elbeque in *Dissert. Theologica de advertentia requisita ad peccandum formaliter. Art. 6. Concl. 2.* docuit, peccari posse peccato vero, *formali*, & *theologico*, etiamsi scrupulus nullus, nullum dubium, & cogitatio nulla esset de peccati malitiæ.

2. An

2. An secundum præsentem divinæ Providentiæ ordinem possit evenire, aut saltem unquam eventura sit Hypothesis, in qua quis rationis compos satis quidem clarè cognoscat, actionem aliquam, e. g. parricidium, adversari rectæ rationi, & tamen sine sua culpa Deum vel plinè ignoret, vel nullam, ne confusam quidem & obcuram de Deo cogitationem habeat?

3. An possit proinde evenire, aut eventurum sit unquam, ut in quopiam actu, e. g. parricidio, sit peccatum merè philosophicum sine theologicò.

4. Quo tempore omissio actûs præcepti censenda sit esse peccatum: De quo S. Thom. 2. 2. Q. 79. Art. 3. ad 3.

5. An, & quando peccati *intermissionis* rea sit actio, tempore urgentis præcepti posita, & pugnans cum actu præcepto?

PROPOSITIO DAMNATA

Ab Alexandro VIII, 24tâ Aug 1690. Peccatum philosophicum, seu morale, est *actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi: Theologicum verò, & mortale, est transgressio libera divinæ legis. Philosophicum, quantumvis grave, in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum: sed non est offensæ Dei, neque aternæ pœnæ dignum.*

Hujus propositionis verus sensus, & quatenus damnata sit, examinabitur juxta regulas Analysis damnatarum thesaurum. Vid. Amort. *Theol. Eccl. Tom. 2. Disp. 1. Q. 2.*

SECTIO II.

De peccatorum inequalitate.

DOGMA.

1. Non sunt peccata omnia æqualia, sed sunt alia alijs graviora.

Major peccati alterius præ altero malitia variis diuinanare ex
fon-

fontibus potest, ut ex clariore peccantis lumine, maiore de-
liberatione, libertate, voluntatis nisu, ex re graviore actu
objectâ, ex effectis actum consequentibus, aliisque adjun-
ctis eum circumstantibus.

2. Sunt peccata quædam, suâmet ex natura gravia, quæ
omnibus, illa perpetrantibus, ad culpam, & pœ-
nam imputantur, sive *electi, baptizati, & creden-*
tes fuerint, sive reprobati, non baptizati, & non
credentes.

3. Non tamen peccata omnia sunt suapte naturâ gravia;
Sed quædam sunt per se levia, & venialia.

4. Peccati gravis effecta sunt, dissolvere Dei amicitiam,
tollere charitatem, & gratiam justificam, quæ est
vita spiritualis animæ, actuum supernorum, & me-
ritorum cœlestium, principium.

Propterea peccata *gravia* appellantur *mortalia, & lethifera*; quia
occidunt animam, extinguendo gratiam.

5. Peccata venialia non dissolvunt Dei amicitiam, nec
tollunt justitiam, mortemve animæ *inferunt.*

Ad eam tamen *disponunt.*

6. Peccatum lethale pœnam per se meretur sempiter-
nam. Atque in præsentî Dei providentia, nisi ex-
piata ante mortem ejus culpa fuerit, punitur crucia-
tibus inferni æternis, qui in pœna, partim *damni,*
partim *sensûs,* positi sunt.

7. Peccata venialia autem non merentur per se pœnam
æternam, quantumvis ea multa fuerint. Neque

ob

ob quantumlibet solorum peccatorum venialium numerum quisquam ad pœnas æternas damnabitur.

Ubi per modum argumenti objecti explicabitur, an, & quo sensu, multa peccata levia, e. g. plura minuta furta, tandem possint in peccatum grave coalescere.

ERRORES.

(1) Stoicorum, docentium peccata omnia esse æqualia, ut videre est in *Paradoxis Ciceronis, Parad. 5tio*. Hos secutus est Jovinianus, Sæculo IV, ut breviter indicat S. Augustinus *Lib. ad Quod vult Deum Cap. 82.*, sed clariùs S. Hieronymus *Lib. 2. contra Jovin.* circa fin. (2) Pelagii, qui Sæculo V. docuit, quolibet peccato amitti *justitiam*, ac propterea peccatum omne esse mortale. Sed, quia multos esse justos negare non poterat; affirmabat, posse hominem sine omni omnino peccato vitam transigere: ut refert S. Augustinus *Lib. cit. Cap. 88.* & S. Hieronymus *Dialog. 1. & 2. contra Pelagium*. (3) Joannis Wicleffi, qui Sæculo XIV. sensit, omnia peccata esse mortalia; si mortale dicatur illud, quod sit per se morte æternâ dignum. Si verò mortale dicatur, quod mortem re ipsa æternam inducat; omnia peccata *reprobatorum* esse mortalia, *electorum* verò venialia. Vid. Thomas Waldensis *Tom. 3. de Sacram. Cap. 134 & seq.* (4) Lutheri, dicentis, omne opus justii ex natura sua mortale esse, sed ex sola Dei misericordia esse veniale. Quia, ut *Lib. de Captiv. Babylonica, Cap. de Baptismo*, docet, *Baptizatis nulla peccata imputantur, nisi tantum, si noluit credere.* (5) Calvinii, *Lib. 2. Instit. Cap. 8. §. 59.* dicentis: *Omne peccatum mortale esse: SANCTORUM peccata venialia esse, non ex sua natura, sed quia ex misericordia Dei veniam consequuntur.* & *Lib. 3. Cap. 4. §. 28.* *FIDELIUM peccata venialia esse, non quia non mortem mereantur, sed quia non imputantur, quia venia delentur.* (6) Baji, cujus est hæc

PRO-

(69)

PROPOSITIO DAMNATA

20ma: *Nulum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur penam eternam.*

SCITA THEOLOGICA.

1. Peccata, ex genere suo mortalia, possunt ex aliquo accidenti fieri venialia, & venialia vicissim mortalia.

Quibus modis fieri utraque possit, explicabitur.

2. Quaedam peccata sunt ex toto genere mortalia. In his locum non habet parvitas materiae.

Ubi statuentur certi canones, ex quibus discerni possit, (1) quando materia censenda sit gravis, quando levis; (2)

Quibus in peccatis parvitas materiae culpam reddere leve possit, in quibus non possit. Ac praesertim rationibus, partim Theologicis, partim physicis, ostendetur, cur in materia venerea locum non habeat parvitas materiae.

PROBLEMATA.

1. In quo potissimum sita sit gravis peccati lethalis malitia, per quod discernatur à peccato veniali?

An malitia peccati posita sit in positivo, an in negativo? omitte-
tur. Uti &, an dari possit peccatum in voluntate, sine errore intel-
lectus?

2. An peccatum mortale sit malitiae simpliciter infinitae.

SECTIO III.

*De distinctione peccatorum secundum Speciem,
& Numerum.*

UT materia haec, scitu pernecessaria ob Cap. V. Tridentini Sess. 14., rite pertractetur, ii potissimum statuentur, peccatorum speciem, & numerum distinguendi, canones, qui sunt clariore praeter ceteris, universaliore, & certiore.

Quibus recte stabilitis, & monstrato eorum per exempla usu; opus haud erit, constitutas ab aliis regulas, aut referte multis, aut refellere.

SECTIO IV.

De Causis peccati.

DOGMATA.

1. Absit, auctorem peccati ullo modo Deum dici. *Similiter autem odio sunt Deo impius, & impietas eius.* Sap. 14. v. 9.
2. Sed sola voluntas creata est vera, & propria peccatorum causa.
3. Causæ peccatorum remotiores *partim sunt in ipso homine*, ut motus concupiscentiæ, habitus vitiosi, imaginationes rerum ad peccandum allicientium; *partim sunt extra eum*, ut suasio, & impulsus, cum diaboli, tum pravorum hominum, & sensuum illecebræ.

ERROR

Calvini, qui *Lib. 1. insti. Cap. 17 § 11. Cap. 18.* & alibi sæpè, docet aperte, Deum omnia opera mala mandare, decernere, facere. Quo stabilito à se principio, non potuit non *in sua ad Rothomagenses Epist.*, & *in Instruct. adversus libertinos* sinistro Marte colligere cum Coppino, & Quintino, tutoribus Flandris, qui prædicare cœperunt Calvini ætate: *Peccatum nihil esse, præter inanem, & falsam opinionem, cum Deus omnia faciat, qui nihil mali facere potest.* ut refert Bellarm. *Lib. 2. de Amiff. Grat. Cap. 1.* Ante Calvinum docuerat Gotscheschaleus, *in bonorum, & à malorum, prædestinationem esse*, ut jam supra dictum.

PROBLEMA

An Deus prædeterminet, vel condeterminet ad materiale peccati?

Ubi

Ubi invidiosâ omni censurâ, & felle, abstinebitur.

Quo pacto Deus, quamvis per veram physicam suæ omnipotentiz effectiorem concurrat cum voluntate creata in omnes actiones pravas, tamen nec sit, nec dici possit auctor, & causa per se peccati: non repetetur hoc loco ex Philosophia.

SECTIO V.

De peccato habituali.

DOGMATA.

1. Post peccatum grave admissum, quamvis præteritum, pergit impius verè esse, & nominari peccator, toto illo tempore, quo peccatum nondum remissum est. *Mulier, quæ erat in civitate peccatrix. Luc. 7. Multi publicani, & peccatores, discumbabant cum Jesu. Matth. 9.*

2. Toto illo tempore manet in homine relicta quædam ex peccato præterito *macula*, donec divinæ gratiæ splendor ei restituatur. *Usque in presentem diem macula hujus sceleris in nobis permanet. Isa. 22. v. 17. & Eccl. 29. v. 21. Peccator dicitur immundus.*

3. Manent peccata Reatu, quæ præterierunt actu. *S. Aug. Lib. 6. contra Julian. Cap. 8. Et infra: Sacrificium idolis factum, si deinceps non fiat, præterit actu, sed manet Reatu, nisi per indulgentiam remittatur.*

Reatus hic duplex est, alter *culpe*, sive debitum sustinendi divinum odium: alter *pœnæ*, sive debitum sustinendi pœnas æternas.

nas. Relictum huic ex peccato præterito, nondum condonato, *reatum* Theologi voce satis aptâ, quamvis antiquioribus non usitatâ, nominant *peccatum habituale*, vel *peccatum habitualiter perseverans*.

4. Deus toto illo, quo peccatum grave, licet diu præteritum condonatum non est, tempore, impium revera odit. *Odio sunt Deo impius &c.*

ERROR

Baji, cujus est hæc

PROPOSITIO DAMNATA

56ta: In peccato duo sunt, *actus*, & *reatus*: transeunte autem *actu*, *NIHIL* manet, nisi *REATUS*, sive *OBLIGATIO AD POENAM*.

PROBLEMA.

Quid sit res ipsa peccatum habituale?

Vitabitur in questione hac, minus necessariâ, prolixitas.

SECTIO VI.

De peccato originis.

DOGmata.

1. Primus homo, Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem, & iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisit: incurrit iram, & indignationem Dei, & ideo mortem, & cum morte captivitatem sub potestate diaboli. *Trid. Sess. 5. Can. 1.*
2. Adæ prævaricatio non nocuit ipsi soli, sed etiam propagini; nec mortem tantum, & pœnas corporis, in omne genus humanum transfudit, sed etiam *peccatum*

- catum, quod est mors animæ. *Can. 2.*
3. Hoc Adæ peccatum *origine* unum, non *imitatione* solâ, sed *propagatione*, transfusum, inest unicuique proprium *Can. 3 In quo omnes peccavimus. Rom. 3.*
 4. Parvuli, etiam per parentes baptizatos, credentes, & justos, ex Adamo descendentes, nascuntur hujus peccati rei, & *Filiu ira.*
 5. Per baptismum ritè collatum, non *regitur* duntaxat, sed *verè condonatur.*
 6. Nasci in peccato originis, non est nasci *sinè metu Dei, sinè fiducia erga Deum, & cum concupiscentia*
 7. Nec concupiscentia est peccatum originis.
 8. Neque etiam peccatum hoc, integrè acceptum, est concupiscentia cum *reatu*, ità, ut *concupiscentia* sit *materiale* peccati originalis, & *reatus formale.*
 9. Non est item peccatum originale substantialis quædam imago diaboli, quæ post Adæ lapsum animæ nascentium instar formæ insideat.
 10. *B. V. MARIAM esse sinè peccati originalis labe conceptam*, non numerant quidem Catholici inter definita Fidei dogmata; sententiam hanc tamen velut *piam, & verissimam* defendunt eorum plurimi.

Quid hoc super dogmate constituerit hætenus Ecclesia Catholica,

tholica, exactè percentet Card. Prosper Lambertini,
Benedictus XIV. *de Beatif. & Canoniz. SS. Lib. 1. Cap. 42.*
N. 13. & 14.

ERRORES

1. Pelagii, & Cœlestii, qui, teste S. Augustino *Lib. de peccat. orig. ab initio usque ad Cap. 16., Lib. de peccat. merit. & rem. Cap. 2. ad Quod vult Deum, de Heresibus Cap. 88.* negârunt, nasci homines infectos peccato originis, docentes, peccatum Adamî soli ipsi nocuisse, non posteris. In Palæstina Synodo autem postea, ut damnationem, & censuras effugeret Pelagius, falsus est, primi hominis peccatum nocuisse etiam posteris; confessionem hanc suam post ità exponens, ut diceret, nocuisse posteris, *non propagatione, sed exemplo*, quia imitati Adamum omnes, qui deinceps peccârunt, ut refert S. Augustin. *Lib. de peccat. orig. Cap. 15.* (2.) Discipulorum Pelagii, post hujus mortem concedentium, mortem corporis ortum ducere ex peccato primi hominis, non peccatum, quod est mors animæ. S. Aug. *L. 4. contra 2. Epistolas Pelagianorum.* (3.) Lutheranorum, qui in Augustanæ Confessionis, anno 1530. Carolo V. & Ordinibus Imperii exhibitæ, Articulo 2. damnantes Pelagium, peccatum originis inficiantem, illud definiunt: *Nasci sine metu Dei, sine fiducia erga Deum, & cum concupiscentia.* Anno 1540. autem hunc Art. 2dum immutantes, peccatum originis definiunt, esse & REATUM, quo nascentes propter Adæ lapsum rei sunt ira Dei, & mortis aeternæ, & ipsam CORRUPTIONEM humanæ naturæ, propagatam ab Adam. In hac corruptione autem defectum justitiæ, seu integritatis, seu obedientiæ originalis, & CONCUPISCENTIAM contineri. (4.) Jansenii, docentes ab initio *Lib. de Nat. lapsâ*, materiale peccati originalis esse concupiscentiam, formale verò esse reatum culpæ, quo anima verè coram Deo rea est, qui reatus per remissionem peccati tollatur, etsi maneat concupiscentia. His non multùm absimilia habet Calvinus *Lib. 3. Instit. §. 12., & Philip-
pus*

pus Melancthon *in locis Comm Tit. de Peccato. (5.)* Zvinglii, qui, ut ex ipsiusmet scriptis ostendit Bellarminus *de Amis. Grat. Lib. 4. Cap. 2.*, docet, ex primi hominis peccato redundare in ejus posteros morbum quendam, qui concupiscentia dici solet: hunc morbum non esse *verè proprie*, sed *metonymicè* peccatum, id est, *effectum, & causam peccati*: Deimùm hunc ipsum morbum esse peccatum originis. Cùm Pelagianis igitur negat, ex primi hominis peccato redundare in posteros verum, & proprium peccatum. (6.) Mathiæ Illyrici, teste Bellarmino *de Amis. Grat. Lib. 5. Cap. 1.* somniantis, peccatum originis esse substantiam quandam, quæ sit *ipsissima imago diaboli*; eaque imagine, velut formâ quâdam substantiali, post primi Parentis peccatum obsideri animam rationalem hominum. (7.) Calvini in *Antidoto Concil. Trid. ad Sess. 5tam. & Lib. 4. Instit. Cap. 16. §. 24.* Zvinglii *Lib. de Baptismo*, & in *declarat. de Pecc. orig.* Bucerii in *Cap. 3. Matth.*; Petri Martyris, & Bullingeri in *Cap. 7. 1. Cor.* docentium, in *Filiis fidelium*, etiam ante Baptismum, non esse peccatum ullum, aut saltem peccatum originis eis non imputari. (8.) Lutheri in *Affertionibus suis*, à Leone X. damnatis, defendentis, in *Baptizatis* revera manere peccatum originis, quia manet concupiscentia: sed *Baptizatis* illud non imputari.

PROPOSITIONES DAMNATAS

Exhibet S. Concillium Trident. Sess. 5. Quibus addetur hæc Bajana 73tia: *Nemo præter Christum est absque peccato originali. Hinc B. Virgo mortua est, propter peccatum ex Adam contractum, omnesque ejus afflictiones in hac vita, sicut & aliorum justorum, fuerunt ultiones PECCATI ACTUALIS, vel ORIGINALIS. Cujus propositionis damnatio concilianda cum Decretis Pontificum, sententiam, intaminatum B. Virginis conceptum non agnoscendum, censurâ notari vetantium.*

PRO.

PROBLEMATATA, & QUÆSTIONES.

1. Quomodo ex hominibus, etiam mundatis labe originis per Baptismum, & iustis, nascantur homines eadem labe infecti?

S. Augustinus *Lib. 5. contra Julian. Cap. 3.* cum duos diversos in medium protulisset, rem hanc explicandi. modos; addit ibidem: *Quid autem horum verum sit, libentius disco, quam dico; ne audeam docere, quod nescio.* Conabitur tamen ostendere Professor dogmaticus; quænam Catholicorum sententia videatur præ cæteris verosimilior, ac Sæ Scripturis, Patrumque traditioni, magis consentanea. Poterit etiam paucis tangi quæstio olim S. Augustino proposita: *An peccatum originale propagetur per animæ traducere?*

2. Quænam sit vera natura, sive essentia peccati originalis? In re hæc valde obsecrâ, de qua S. Augustinus *Lib. 1. de moribus Ecclesiæ* scripsit; peccato originali nihil esse ad prædicandum notius, nihil ad intelligendum secretius: eligitur sententia, quæ videbitur & captu facilior, & revelatis de hac materia accommodatior. Videatur Bellarminus, qui de hoc argumento egregiè disputat; & diversas Catholicorum sententias rectè conciliat. Obsoletas Catholicorum quorundam sententias, ut e. g. quod peccatum originis sit *qualitas quedam morbida, & similes*, satis erit paucis contingere.

3. Quâ pœnâ afficiantur post hanc vitam, qui cum solo peccato originis è vivis excedunt?

Separabuntur, etiam hoc loco, accuratè certa ab incertis, atque apud Doctores Catholicos adhuc in controversia versantibus.

PARS SECUNDA.

De Legibus.

A Peccatis Theologia Dogmatica meritò progreditur ad Leges, quippe quæ & ostendunt nobis, quænam fas, vel

nefas sit agere, aut omittere; & hæc ostendentes, mentem ad peccata vitanda dirigunt, impiorum verò nefanda facta redarguunt.

Materia hæc dividetur Professores, dogmaticum inter, & moralem. Prior dabit potissimum Fidei dogmata, & generalia principia; posterior ea sibi sumet, quæ morum disciplinam propius spectant.

SECTIO I.

PRÆSCITA.

1. Lex à D. Thoma 1. 2. *Q. 90. Art. 4.* definitur: *Ordinatio rationis ad bonum commune ab eo, qui curam communitatis habet, promulgata.* Ibidem Art. 1. *Lex quadam regula est, & mensura, secundum quam inducitur aliquis ad agendum, vel ab agendo retrahitur.*

Quæstio, utrum Lex posita sit in actu intellectûs, an voluntatis, an utroque, prætermittetur.

2. Est quadruplex 1. Lex æterna. 2. Lex naturalis. 3. Lex divina. 4. Lex humana. D. Thom. *ibid. Q. 91.*

3. Lex æterna est ratio gubernativa totius universi in mente divina existens. Idem *ibid. Art. 1 in O.*

Huic æternæ Legi Providentiæ divinæ subjecta sunt omnia creata, sive contingentia, sive necessaria. Quia verò de Providentiâ Dei pluribus disputatur in Tractatu I. sect. IV; hoc loco paucis tantum ista exponentur. An verò hæc sit propriè, an verò per analogiam duntaxat, lex, minoris momenti quæstio est.

4. Lex naturalis est Ratio divina, vel voluntas Dei, ordinem naturalem conservari jubens, perturbari vetans. S. Augustinus *Lib. 22. contra Faustum. Cap. 30.*

Quidam scriptores legem æternam confundunt legi naturali. Sed præstat res distinctas insignire distinctis nominibus, exemplo S. Thomæ.

5. Lex Divina est, quæ à Deo, humana, quæ ab homine lata est.

SECTIO II.

De Lege Naturali.

DOGMATA, & PRINCIPIA.

1. Existit lex scripta in cordibus hominum, quæ dicitur naturalis.

Gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt: ejusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus, in die, cum judicabit Deus occulta hominum &c. Rom. 2. à v. 14.

2. Scripta est autem in cordibus, singulisque promulgata, per rectæ rationis lumen.

Cum Psal. 4. dixisset, SACRIFICATE SACRIFICIUM JUSTITIÆ; quasi quibusdam querentibus, quæ sunt justitiæ opera, subjungit: MULTI DICUNT, QUIS OSTENDIT NOBIS BONA? cui quæstioni respondens dicit: SIGNATUM EST SUPER NOS LUMEN VULTUS TUI DOMINE; Quasi lumen rationis naturalis, quo discernimus, quid sit bonum, & quid malum, quod pertinet ad naturalem legem; nihil aliud fit, quam IMPRESSIO DIVINI LUMINIS IN NOBIS. D. Thom. 1. 2. Q. 93. Art. 2. in C.

3. Lex naturalis directò, & propriè, mutari non potest per modum subtractionis, ut loquitur S. Thomas ibid. Q. 94. Art. 5. O. ut scilicet aliquid desinat esse de lege naturali, quod prius fuit secundum legem naturalem.
4. Potest tamen aliquando mutari indirectò, & minus propriè: quando materia ita mutatur, ut eam talia circumstant rerum, personarum, & causarum,
- pecu-

peculiarium adjuncta, pro quibus nunquam fuit lege naturali generali comprehensa.

Erit hic locus dicendi de jure naturæ absoluto, & hypothetico.

Explicabuntur item loci S. Scripturæ quidam, in quibus videri posset Deus mutasse legem naturalem; ut, cum Gen. 22. præcepit Abrahæ, ut occideret filium innocentem; cum Exod. 12. Judæis, ut spoliarent Ægyptios; cum Oseam Prophetam jussit sibi sumere uxorem fornicationum, & facere sibi filios fornicationum, Ose. 1. Quem in locum præclare commentatur Cornelius à Lapide.

5. Potest tamen Lex naturalis mutari per Additionem, Multa enim supra legem naturalem superaddita sunt ad humanam vitam utilia, tam per legem divinam, quam etiam per leges humanas. S. Thom. loc. cit.

6. Dispensationem nullam propriam admittit. S. Thom. Q. 100. Art. 8. Q. 97. Art. 4. ad 3. PROBLEMATA.

1. Quodnam sit principium cognoscendi juris naturæ? sive quodnam statuendum videatur principium, ex quo cognosci possit, quæ sint jure naturali vetita, vel præcepta?

2. Utrum Jus gentium sit distinctum à jure naturæ?

3. Quæstio, utrum jus naturæ sit hominibus, & brutis commune, aut omittetur, aut brevissimè expediatur, exemplo D. Thomæ 2. 2. Q. 94. Art. 2. in 0

Præstat Theologo, talium loco tractare Historiam litterarum, & Disciplinæ juris naturalis enarrando, quid hac in parte præclare præstiterint Patres, & veteres Theologi nostri, quid conati recentiores, tam nostrates, quàm extranei; quid ex nostris subsidii hauserit Grotius; ubi is, ejusque sequaces, excesserint opinandi libertate: quâ cautione igitur iis utendum: quam in

Theologia laudem, usumve habere eos conveniat?

Cæterum Theologus suam sequatur formam, etiam in juris naturalis quæstionibus, ut textu divino cumprimis, deinde ratiocinio naturali, utatur; neque disciplinam juris naturalis deperiret profus ab auctoritate.

SECTIO III.

De Lege divina, præsertim veteri.

DOGMATA.

1. Præter legem naturalem, ex rectæ rationis instinctu cognitam, existit Lex divina, solius naturalis luminis captum exsuperans. S. Thom. 1.2 2.91. Art. 4.
2. Deus leges certas externas dedit hominibus ante Moysen, per Moysen, & novissimè per Filium suum Jesum Christum.

Prima vocari passim solet *Lex natura*; altera *Lex scripta*, vel *Lex Mosaica*, vel simpliciter *Lex*; tertia *Lex gratia*.

3. *Lex natura*, quâ vivebant Patres, ante, & post diluvium, usque ad Moysen, & Gentes, à populo Israël distincta, usque ad Christum, non constabat *ex meritis præceptis naturalibus*, sed etiam *ex præceptis supernis*, à Deo revelatis, ad quarum cognitionem assurgere non potuisset sola naturalis ratio.

Sic Adamo Deus Gen. 2. v. 17. præcepit, de ligno scientiæ boni, & mali ne comederet. 2do Debebant tum homines credere, nasci Adami posteros infectos labe originis. 3^{io} Jussit tunc Gen. 3. v. 15. credere Messiam, & redemptorem venturum cujus fides sæpè post inculcata eis fuit per Abraham, Isaac, & Jacob. 4to Erat eis præscriptum certum peccati originalis remedium. 5to Juebantur, ut discimus

maus ex Gen. 2. v. 3., festum agere diem septimum, five Sabbathum. 6to Job credidit, se in novissimo die surre-
durum de terra, & rursus circumdatum iri pelle sua. Job. 19. v. 25. & 26. Et in carne mea videbo Deum meum, ait ibid. Credi, & agi itaque complura in Lege naturæ ex præcep-
to divino oportuit, quæ dictare sola ratio naturalis non potuit.

4. Lex Mosaica, vel Vetus, à Deo per Angelos (in di-
positione Angelorum. Act. 7. v. 53.) data, erat
mandatum sanctum, & justum, & bonum.
Rom. 7. v. 12.
5. Imperfecta quidem fuit, infirma, & egena habens
elementa; umbra & figura Legis gratiæ, ut sapè
ait Apostolus.
6. Neque tamen eo ex capite erat insufficiens, & lite-
ra occidens, quòd faceret homines reos, & trans-
gressores, ostendendo, & prohibendo peccatum,
nec tamen vires præbendo ad illud vitandum.
7. Complectitur præcepta, tum naturalia, tum merè
positiva; atque hoc utrumque vel circa sacra, quæ
ceremonialia dicuntur, vel circa profana, quæ ci-
vilia, politica, vel judicialia, nominantur.
8. Naturalia nullam gentem habuère unquam exi-
miam, nec cessant in Lege nova. Positiva soli Ju-
dæorum populo, non aliis gentibus, data fuère, &
cessant in Lege Gratia.
9. Positivum præceptum post constitutam, & pro-
mulgatam Legem gratiæ, statim quidem fuerunt

mortua, non tamen mortifera. Sed poterant servari adhuc aliquamdiu, ut mortua mater Synagoga sepeliretur cum honore.

10. Hac verò demum sepultâ, ritus veteres, qui in *figura & mysterio* futurorum erant, non *mortui* tantum, sed etiam *mortiferi* extiterunt.

ERRORES

(1) Theistarum, & Naturalistarum, ut hodie vocantur, nullam cognoscentium revelatam, aut religionem, aut legem Dei, sed eam solam, quam dictaverit naturalis ratio; instar Philosophorum priscorum vivere affectantium, & falsò sibi persuadentium *Legem Naturæ*, ab Adamo ad Moysen observatam, *constitisse ex praeceptis merè naturalibus*. (2) Gentilium, & Atheorum, Moysen impostorem Mahumeto parem blasphemantium; qui magicis Ægyptiorum artibus imbutus fascinaverit populum Judæorum. (3) Manichæorum, vetus testamentum à spiritu malo dictatum esse, impiè asserentium. (4) Almarici pari impietate docentis, Legem Moysi non esse à tota Ss. Trinitate; sed à potestate solius Patris, quæ duraverit usque ad Christi ortum.

(5) Quesnelli, cujus errores patefacient mox recitandæ ejus propositiones damnatæ. (6) Martini Lutheri, Tom. V. Wittenb. pag. 211, dicentis: Zum ersten ist zu merken / daß uns Heyden/ und Christen/ die zehn Gebott Gottes nichts betreffen/ sondern allein die Juden. Das bezeuget/ und jwinat der Text: so er sprich: Ich bin der Herr dein Gott/ der dich aus Egyptenland aeführet habe. id est: *Notandum est primò, Præcepta Decalogi nos Ethnicos, & Christianos, nihil attinere sed Judæos tantum. Probat id, atque evincit textus, dum ait: Ego sum Dominus Deus tuus, QUI EDUXI TE DE TERRA ÆGIPTI &c.* (7) Eorum, qui Act. 15. moliebantur gentes, ad Christum recens conversas, subicere Legi Moysi.

Quâ occasione explicabitur, cur Apostoli ibid. v. 29. tulerint legem: *ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione?* Et an, ac quatenus, ista lex hodie obstringat adhuc Christianos? Vid S Thom. 1. 2. Q. 103. Art. 4. ad 3.

PROPOSITIONES DAMNATÆ.

Quesnelli 6ta: *Discrimen inter fœdus Judaicum, & Christianum hoc est, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia: in isto verò Deus peccatori dat, quòd jubet, illum suâ gratiâ purificando*

9ma: *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum relinquit propria infirmitati, imponendo ipsi suam legem? Quæ verò felicitas non est admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quòd petit à nobis?*

8va: *Nos non pertinemus ad novum fœdus, nisi in quantum participes sumus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quòd Deus nobis præcipit*

6ta: *Baptizatus adhuc est sub lege sicut Judæus: si legem non adimpleat, aut adimpleat ex solo timore.*

6sta: *Moses Propheta, Sacerdotes, & Doctores Legis, mortui sunt, absque eo, quòd ullum Deo dederint filium: cùm non effecerint nisi mancipia per timorem.*

QUÆSTIONES.

1. *Utrum præceptum tertium decalogi sit positivum, an naturale? Si positivum, utrum omne genus humanum; an verò solum Judæos obligaverit?*

2. *Quando, & quâ auctoritate, inceperint Christiani diem septimum, qui sanctificandus est, statueret diem Solis, id est, inter dies creationis primum?*

SECTIO IV.

De nova Lege divina, gratia.

DOGMATA.

1. *Multifariam, multisque modis, olim Deus loquens Patribus & Prophetis; novissimè diebus istis locutus est nobis in Filio, Hebr. 1. v. 1. Qui abrogatà veteri, novam Legem dedit mundo.*

2. *Lex hæc est illa, quæ à Christo Domino constituta, per Apostolos, eorūque successores, in toto orbe prædicata, dicitur Lex Evangelii, Lex Christiana, & Catholica.*

Propositionis hujus uberior demonstratio reservabitur ad Tractatum de Fide.

3. *Obligat omnes omninò homines.*

Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creature. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur. Matth. ult. v. 15. 16.

4. *Est ad finem mundi duratura, neque ei succedet Lex alia.*

Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. Matth. 28. v. 20. Vid. S. Thom. 1. 2. Q. 106. Art. 4.

Reliquæ prærogativæ novæ Legis breviter, & dogmaticè exponentur, præeunte eodem Doctore Angelico 1. 2. Q.

107.

5. *Lex nova non impletur nihil operando, & liberum arbitrium soli Deo planè relinquendo.*

ERRORES.

(1) *Judæorum, novam quidem legem, à Messia sibi dandam,*

OK

expectantium ex Jerem. 31. v. 31. & seqq Evangelium Christi tamen repudiantium. (2) Ethnicorum, legem Christi pervicaciter contemnentium. (3) Naturalistarum, uti omnem Legem Dei revelatam, ita & Evangelium respuentium. (4) Quietistarum, sic appellatum, quod otiosam quandam quietem sectentur, auctore Molinolo; cujus sunt hæc

PROPOSITIONES DAMNATÆ.

1ma. Necessarium est annihilari potentias (animæ), & hac est via interna.

2da, Velle operari activè, est offendere Deum; qui vult solus agens esse. Et ideo necesse est derelinquere se in ipso, & deinde se habere corporis mortui instar.

3ta. Activitas naturalis est inimica gratiæ, & impedit operationem Dei, & veram perfectionem: quia Deus vult operari in nobis, sine nobis.

4ta. Anima nihil operando annihilat se, & redit ad suum principium, & ad suam originem, qua est essentia Dei; ubi manet transformata, & divinifata, & tunc Deus manet in se ipso, quia tunc non sunt amplius due res unitæ, sed una sola, & sic vivit, & regnat Deus in nobis, & anima se annihilat in esse operatiuo. Similia terè sunt aliarum Molinoli propositionum insomnia.

PROBLEMATA.

1. Quandonam lex nova Evangelii cœperit obligare totum mundum?
2. Quando lex vetus cœperit esse mortifera?

SECTIO V.

De Lege humana.

DOGMATA.

1. Est in Rep. humana potestas leges ferendi, tam civiles, & politicas penès Principes, & Magistratus;

(*Prov.* 8. v. 15. *Rom.* 13. v. 1. & seqq. *Tir.* 3. v. 1. *Ephes.* 6. v. 5.)

2. Quàm ecclesiasticas, penès Ecclesiæ Antistites.
1. *Joan.* 21. v. 15. & seqq. *Act.* 20. v. 28. *I. Cor.* 4. v. 21.
Hebr. 12. v. 17. & seqq.
3. Inæqualitas hominum partim imperitantium, partim subditorum, non adversatur *Jurinnatura*, sed est ei maximè consentanea.
4. Legislator humanus tam civilis, quàm ecclesiasticus, potest, si voluerit, ipsas etiam subditorum conscientias obstringere.
5. Nec refert, fidelisne sit Legislator, an infidelis, justus, an impius; prædestinatus, an reprobus. *Ephes.* 6. v. 5. *I. Petr.* 2. v. 18.
6. Legibus humanis tenentur tam justis, & sanctis: quàm impiis, & sceleratis.
7. Jura fidei, disciplinæque religionis, dare, vel interpretari, proprium est Antistitum Ecclesiæ; quorum Canones legibus munire Principes sæculares non dedecet.

Reliqua omnia de Legibus relinquentur Professori Theologiæ moralis, ad quam potiùs, quàm ad dogmaticam pertinent.

ERRORES

(1.) Donatistarum, Anabaptistarum, & Lutheri etiam, variis in locis, præsertim *Lib. de bellorustico*, omne imperium tollere molientium, maximè inter Christianos. (2.) Wicleffi, & Hussi, qui dicunt, neminem esse dominum civilem, aut Ecclesiæ Prælatum, si sit impius, aut reprobatus.

PRO-

Joannis Wicleff, damnati in Concilio Constantiensi Sefs.
 45va. **Propositio 8.** *Si Papa sit præscitus, & malus, & per consequens membrum diaboli, non habet potestatem supra fideles sibi ab aliquo datam, nisi fortè à Cesare.*

15ta. *Nullus est Dominus civilis, nullus est Prælatus, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.* Eadem totidem verbis dicit **Propositio 20ma** Joannis Huls;

Cujus sunt etiam propositiones hæc, damnatæ ibid.

11ma: *Non oportet credere, quòd iste, quicumque est Romanus Pontifex, sit caput cujusunque particularis Ecclesie sanctæ, NISI DEUM PRÆDESTINAVERIT.*

15ta. *Obedientia Ecclesiastica est obedientia secundum adinventionem Sacerdotum Ecclesie, præter expressam auctoritatem Scripturæ.*

20ma. *Si Papa est malus, & præsertim, si est præscitus, tunc, ut Judas, Apostolus est diaboli, fur, & filius perditionis, & non est caput S. militantis Ecclesie.*

22da. *Papa, vel Prælatus malus, & præscitus, est æquivocè pastor, & verè fur, & latro.*

Alexander VIII. damnavit hanc 28vam: *Populus non peccat, etiam si absque ullâ causâ non recipiat legem à Principe promulgatam.*

PARS III.

De divinâ gratiâ.

Consequenter considerandum est de exteriori principio humanarum actuum, scilicet de Deo, prout ab ipso per gratiam adjuvamus ad rectè agendum. D. Thom. 1. 2. Q. 109. Et aptissime quidem Disputationi de peccatis, & legibus, peccata cavenda monstrantibus, subjungitur sermo de divina gratia; per quam peccata contracta persolvantur.

SECTIO I.

PRÆSCITA.

De notione, & variâ divisione, Gratia.

1. Gratia generatim est quodlibet Dei beneficium, naturæ indebitum.

Hoc generali in sensu numerari multa inter gratias possunt, quæ naturæ vires per se non excedunt. Hinc divisio in gratias ordinis mere naturalis, & ordinis superni, sive excedentis vires nativas.

2. Verùm Gratia in sensu proprio Theologico est donum Dei supernum, naturæ rationali creatæ collatum, ordinans eam ad salutem æternam, sive Deum, clarâ in cælis visione conspiciendum.

3. Omnis quidem gratia est gratis data; alioquin gratia jam non est gratia. Rom. 11. v. 6.

4. Alio tamen modo peculiariter Gratia gratis data dicitur, quæ non ordinatur per se ad ipsius accipientis salutem, sed ad aliorum potiùs.

Gratiarum gratis datarum Apostolus hunc percenset catalogum: *Sermo sapientia; Sermo scientia; Fides*, sive donum intrepidè profitendi, & prædicandi fidem, ut explicant Ss. Ambrosius, & Anselmus; *Gratia sanctorum, Operatio virtutum, Prophetia; discretio spirituum, genera linguarum, interpretatio sermonum.* I. Cor. 12. à v. 8.

5. Gratia gratum faciens est, quæ per se ordinatur ad ipsius accipientis salutem.

6. Gratia gratum faciens alia dicitur *gratia sanitatis*, quæ & *gratia Dei*, concessa primis nostris Parentibus ante lapsum. Alia verò *gratia medicinalis*; quæ ex Christi redemptoris meritis datur hominibus post Adami lapsum, ut amissas per peccatum vires reddat, & naturæ corruptæ infirmitatem sanet.

7. Alia

7. Alia item est gratia exterior, sive extranos posita. Ut beneficium Incarnationis; prædicatio Evangelii, miracula, vitæ Christi, & Sanctorum exempla. Alia est interior, id est, ipsimet animo nostro intima.

8. Hæc rursus alia est manens, & stabilis, quam Habitualem vocant.

Hæc semel infusa animæ in ea manet, donec per peccatum grave expellatur. Talis est cum primis gratia inhabitantis Spiritus S., per quam iusti, & filii Dei adoptivi nominantur, & sumus; vulgè gratia justificans, & sanctificans. Hanc comitantur habitus infusi supernarum virtutum tam theologiarum, quàm ethicarum.

9. Alia est Actualis, quæ certis temporibus à Deo conceditur, ubi, & quando ei libuerit. Spiritus, ubi vult, spirat, & vocem ejus audis, sed nescis, unde veniat, aut quò vadat. Joan. 3. v. 8.

10. Gratia actualis prodit se in animo per supernos, indeliberatos, interiores, animi motus, quos Deus operatur in nobis sinè nobis; quia solus Deus liberè illos in nobis operatur, nostris potentiis physicè tantùm in eos concurrentibus.

11. Motus hi interiores Gratiæ constant ex duobus supernis indeliberatis actibus, altero intellectus, altero voluntatis.

Prior vocatur Illustratio Intellectus, estque injecta nobis cœlitus cogitatio quædam, quæ clarum fit, quod latebat. Posterior Inspiratio voluntatis dicitur; estque cœlitus itidem injecta quædam delectatio, sive concupiscentia bona, quæ suave fit, quod non delectabat, ut loquitur S. August. Lib. de Peccat. merit. & remiss. Cap. 19.

Per cœlestes hos motus Deus dicitur homines vocare, Matth. 20 v. 6. tangere corda hominum, 1. Reg. 10. v. 26; pulsare cordis ostium, Cant. 5. v. 2. Apoc. 3. v. 20; accendere corda. Luc. 12. v. 49.

12. Motus illi cum superni sint, & viribus solius naturæ superiores, necessarium utique est principium aliquod supernum, quod naturales animæ facultates ad actus illos efficiendos elevet.

Utrum

Utrum verò *Gratia ipsius actualis essentia* sita sit in hoc principio (sive qualitas illud esse dicatur, sive aliud quidpiam) an verò in ipsismet illis indeliberatis actibus; minoris ad rem dogmaticam momenti quæstio est, quam saterit attingi verbis paucissimis.

13. *Gratia actualis* sortitur varia nomina, pro munerum suorum, aut effectorum, varietate.

Modò enim dicitur *excitans*; modò *operans*, modò *adjutrix*; modò *præveniens*, modò *adjuvans*, *comitans*, *cooperans*, *subsequens*, modò *efficax*, sive *victrix*; modò *merè sufficiens*.

DOGMA.

Ad *Essentiam gratiæ* non pertinet, ut conferatur malè merentibus, & indignis.

ERROR, & PROPOSITIO DAMNATA

Baji 9na. *Dona concessa homini integro, & angelo, forsitan non improbandâ ratione possunt dici gratia: sed quia secundum usum sacre Scripturæ nomine gratiæ ea tantùm munerâ intelliguntur, quæ per Jesum Christum malè merentibus, & indignis conferuntur, ideo neque merita, neque merces, quæ illis redditur, gratiæ dici debet.*

PROBLEMATATA

1. An *gratia actualis physicè*, an verò *moraliter tantùm*, putâ *suadendo, movendo*, concurrat in effectiõnem *salutaris consensûs*? An proinde *gratia adjuvans* præter *gratiã actualem* sit principium quoddam supernum, *physicè efficiens* consensum salutarem, illudque vel *manens*, vel *transiens*, distinctum ab infusis habitibus?

2. An *gratia actualis* posita sit in actibus intellectûs, & voluntatis, *per se merè naturalibus*, sed, quas Deus prævideat futuras congruas, & consensum certò obtenturas: an verò in motibus intellectûs, & voluntatis; quorum *substantia ipsa* excedat omnes naturæ vires?

3. An *gratia* sit tota *ratio agendi*?

Que

Quæ quidem quaestio in Controversiis Romanis de Auxiliis, Congreg. XXI. coram Clemente VIII. habitâ, acriter discussa, occasi nem præbent indagandi, an qui affirmantem partem sustinent, concordari possint cum Trid. *Sess. 6. Can. 4. docente, liberum hominis arbitrium, à Deo motum, & excitatum nihil operari assentiendo Deo excitanti... Sed veluti inanime quoddam nihil omnino agere, merèque passivè se habere.* Ubi explicabitur illud Apostoli: *Non ego, sed gratia Dei mecum, 1. Cor. 15. v. 10.* Quem locum corripit versio Montensis gallica Janfenistarum, ponens: *sed gratia Dei, quæ est mecum.*

SECTIO II.

De Gratia primorum hominum ante Adami lapsum.

DOGmata.

1. Adam, & Eva conditi à Deo sunt in justitia primigenia, exaltati ad naturæ divinæ consortiū, sancti, decorati habitibus supernis Fidei, Spei, Charitatis, aliarumque virtutum infusarum, immunes rebellii concupiscentiâ, immortales, elevati ad beatitudinem supernam, suo tempore obtinendam.
 2. Justitiam istam primigeniam, & integritatem, erant ad posteros, si non peccasset Adam, transmissuri.
 3. Tanta naturæ humanæ sublimatio, & exaltatio, non fuit debita naturali ejus conditioni, sed est donum supernaturale.
 4. Indigebant ad observanda præcepta Dei supernaturalia, & beatitudinis supernæ meritum, auxilio gratiæ supernæ, naturali eorum conditioni indebitæ.
- D. Thom. 1. 2 Q. 119. Art. 2, in C. 5. Po-

5. Potuiffetque Deus, si voluiffet, condere illos *in statu pura natura*, id est, innocentes quidem, sed destitutos donis omnibus supernis.

Describentur paucis, conditio hominis æquè, ac officia in hocce statu: infirmitas quoque ejusdem, atque potestas cum libertate. Remuneratio præterea, tam in hac, quàm in futura vita.

Contemplatio hujus statûs hypothetici conducit ad exploranda hominis officia naturalia, vires, & finem ultimum, Deique nos sublimantis commendandam beneficentiam.

ERROR

Lutheri, qui *ad 3. Cap. Gen.* statuit, justitiam primigeniam, in qua conditi fuere primi parentes, non fuisse quoddam donum, ... *separatum à natura hominis, sed fuisse verè naturalem, ut natura Adæ esset diligere Deum, credere Deo, agnoscere Deum &c.*

Idem sentire videtur Calvinus *Lib. 1. Instit. Cap. 15.*, ubi ait, in contumeliam Dei cessurum, si quid vitii naturæ à Deo creatæ inesse probaretur. Hossecuti Bajus, cujus propositiones hac de materia damnatæ jam exhibebuntur, & Jansenius, qui tribus libris integris probare nititur, chimæricum esse naturæ puræ statum.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

Baji 21ma. *Humana natura sublimatio, & exaltatio in consortium divinæ naturæ, debita fuit integritati primæ conditionis, ac proinde naturalis dicenda est, non supernaturalis.*

In eandem ferè sententiam loquuntur ejusdem propositiones 23tia, & 24ta; clariùs etiam

26ta. *integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio.*

Et 78va. *Immortalitas primi hominis non erat gratia beneficium, sed naturalis conditio.*

Quæ-

Quesnelliiana 25ta sic habet: *Gratia Adami est sequela creatio-
nis, & erat debita natura sana, & integra.*

SECTIO III.

*De necessitate Gratiæ medicinalis in statu na-
tura lapsæ.*

DOGMATA.

1. In statu naturæ lapsæ homo retinuit quidem (*Tract.
2. Part. 3. sect. 2. dog. 1.*) liberum à necessitate
arbitrium, sed *viribus attenuatum, & inclina-
tum.*
2. *In statu naturæ corruptæ defecit homo ad hoc eti-
am, quod secundum suam naturam potest, ut
non possit totum bonum naturale implere per sua
naturalia, ita, quòd in nullo deficiat D. Thom.
1. 2. Q. 119. Art. 2, in C. Aliquid potest. Ibid.*
3. Unde sine gratia sanante non potest implere con-
stanter omnia mandata divina naturalia.
4. Neque vitare per totam vitam suam peccata omnia
mortalia,
5. Venialia vitare omnia non potest, nisi ex speciali
*insuper Dei privilegio, quemadmodum de B.
Virgine tenet Ecclesia. Trid. Sess. 6. Can. 23.*
6. Sine gratia Dei, & solis naturæ viribus, nihil quid-
quam cogitare, velle, aut perficere potest, quod
prodesset ad vitam æternam

7. Quare Dei gratia ipsi non tantum necessaria est ad Fidei & Virtutis *progressum*; sed ad ipsum etiam *Fidei initium*.

Facit huc egregium illud oraculum Tridentini Sess. 6. de Justif. Cap. 5. *Tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse NIHIL OMNINO AGIT, inspirationem illam recipiens, quippe qui illam ET AB SICERE POTEST, neque tamen SINE GRATIA DEI MOVERE SE AD JUSTITIAM CORAM ILLO LIBERA SUA VOLUNTATE POTEST.*

8. Facienti, quod est in se, Deus non denegat suam gratiam, qui sæpè non facienti ultrò largitur efficacem.

Quod pervagatissimum Ss. Patrum axioma ita exponendum erit, ut & perspicuè intelligatur sensus Orthodoxus, & vitari doceatur Semipelagianus.

9. Valet liberum arbitrium ad vitanda aliqua peccata, & vincendas sine gratiæ adjutorio (victoriâ tamen sterili, ad vitam æternam nihil profuturâ) aliquas tentationes.
10. Justificatus sine *speciali* auxilio Dei in accepta justitia *perseverare* non potest; cum eo potest. *Trid. 6. Can. 22.*
11. Perseverantia ipsa singulare Dei donum est, quod Ipse dat quibusdam pro sua misericordia, quibusdam non dat, pro iustorum iudiciorum suorum abysso. S. Aug. *Lib. de Corrept. & grat. Cap. 8.*

12. Gratia Christi medentis non est aut solum liberum arbitrium, gratis à Deo concessum, aut *predicatio externa* Evangelii, & Christi, Sanctorumque exempla: sed est *interius* Dei donum, illustrans intellectum, & movens voluntatem.

ERRORES

Pelagianorum, & Massiliensium, sive Semipelagianorum: atque tam horum, quam illorum, doctrinæ ortum, progressum, variationem, hoc magis germanè & exactè exponet Professor, què magis necessaria est horum cognitio in hujusævi controversiis. Videri poterunt, Natalis Alexandri Dissertatio ad Sæculum V., Petavii de his erroribus Liber; Livina de Meyer de iisdem Dissertatio, qui ex eorum scriptoribus, Ss. Augustino, Hieronymo, Prospero, aliisque eos exhibent.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

Bajanæ, 27ma. *Liberum arbitrium sine gratia Dei adjutorio non nisi ad peccandum valet.*

28va. *Pelagianus est error, dicere, quòd liberum arbitrium valet ad nullum peccatum vitandum.*

29na. *Non soli fures ii sunt, & latrones, qui Christum viam, & ostium veritatis & vitæ negant; sed etiam, quicumque aliunde, quàm per ipsum in viam justitiæ (HOC EST ALIQUAM JUSTITIAM) conscendi posse docent.*

30ma. *Aut tentationi ulli sine gratia ipsius adjutorio resistere hominem posse, sic, ut in eam non inducatur, ac ab ea non superetur.*

PROPOSITIONES DAMNATÆ.

Baji 24. *Distinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur ut auctor naturæ, & gratuiti, quo Deus amatur ut beatorum, vana est, & commentitia, & ad illudendum sacris literis, & plurimis veterum testimoniis, excogitata.*

36. *Amor naturalis, qui ex viribus naturæ exoritur, ex sola Philosophia, per elationem præsumptionis humanæ, cum injuria crucis Christi, defenditur à nonnullis Doctoribus.*

37. *Cum Pelagio sentit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex naturæ solis viribus ortum ducit, agnoscit. Similem sensum præferunt Prop. 61. 62. & 65.*

PROBLEMATA.

1. An homo in statu naturæ lapsæ *intrinsicè*, an verò *extrinsicè* tantum, factus sit debilior, quàm fuisset in statu naturæ puræ?

2. An homo sine gratia Dei possit amare Deum super omnia? De quo S. Thom. 1. 2. *quæst. 109. art. 3.*

SECTIO IV.

De gratia efficaci, & sufficiente.

DOGMATA.

1. Gratia efficax, quæ à nullo duro corde respuitur, non est posita in Dei motu, *antecedentem* voluntatibus *necessitatem* inferente.

2. Neque in delectatione cœlesti, omnis delectationis terrestris usque eò victricis, ut solam à *coactione libertatem* voluntati relinquat.

Explicabitur inter argumenta, à jansenianis objecta, quid ex S. Augustini mente sit *Auxilium quo, & auxilium, sine quo non.* De quo prolixè differit de *Corrept. & Grat. Cap. 11. & 12.*

3. Deus

3. Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere, quod possis, & petere, quod non possis, & adjuvat, ut possis. *Trid. Sess. 6. Cap. 11. de Justific.*

Deus igitur (qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. 1. Tim. 2. v. 4.) dat omnibus adultis gratias ad salutem consequendam verè sufficientes, saltem remotè, putà ad orandum, pulsandum &c.

De infantibus, ante baptismum morientibus, disputatur in *Tract. 1. P. 1. sect. 6. Probl. 1.*

ERRORES

(1) Calvini, & Lutheri, in absoluta necessitate, liberum arbitrium palam evertente, divinæ gratiæ efficacitatem reponendum. (2) Jansenii, Baji, Quesnelli, eam collocantium in delectatione cœlesti victrice, relinquente libertatem, non à necessitate, sed à solâ coactione. (3) Ejusdem Jansenii, asserentis, interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resisti, ac proinde nullam hoc in statu esse gratiam merè sufficientem.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

Jansenii prima. *Aliqua Dei præcepta hominibus justis, volentibus, & conantibus, secundum præsentem, quas habent, vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, quâ possibilia fiant.*

2da. *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.*

4ta. *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici, quòd vellent, eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere.*

Inter Propositiones, ab Alexandro VIII. 8vâ Dec. 1690. damnatas, hujus loci sunt, 5ta. *Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis, nullum omnino accipiunt à Jesu Christo influxum; adeoque hinc rectè inferes, in illis esse voluntatem nudam, & incremem, sine omni gratia sufficiente.*

6ta. *Gratia sufficiens statui nostro non tam utilis, quam per nicio-
sa est; sic, ut proinde merito possimus petere: A gratia sufficiente li-
bera nos Domine.*

Huc quoque pertinent permultæ propositiones damnatæ
Quesnelli.

SECTIO V.

De Gratia Justificante.

DOGMATA.

1. Justificationis unica formalis causa est Justitia Dei, non quâ ipse justus est, sed quâ nos justos facit. *Trid. Sess. 6. Cap. 7. de Justif.*
2. Quamquam nemo possit esse justus, nisi cui merita passionis Domini nostri JESU Christi communi-
cantur: id tamen in hac impii justificatione fit; dum ejusdem sanctissimæ passionis merito per Spi-
ritum S. *charitas Dei diffunditur* in cordibus eo-
rum, qui justificantur, *atque ipsis inhaeret.* *Trid. ibid.*
Causas omnes justificationis reliquas percenset dogmaticè Tridentinum eodem Capite, quod prælegetur totum. Preparatio ad justificationem exponetur in *Tract. de Penit.*
3. Justificatio non est *sola peccatorum remissio*, sed & *sanctificatio*, & *renovatio interioris hominis.* Quâ donati renovamur spiritu mentis nostræ, & non modò *reputamur*, sed verè *justi nominamur & sumus*, *justitiam in nobis recipientes*
4. *Unusquisque suam*, secundum mensuram, quam
Spi-

Spiritus S. partitur singulis, pro ut vult, & secundum propriam cujusque dispositionem, & cooperationem. *Trid. ibid.*

5. In ipsa Justificatione cum remissione peccatorum hæc omnia infusa accipit homo per Jesum Christum, cui inferitur, Fidem, Spem, & Charitatem. *Ibid.*

6. Justificatur homo per fidem gratis. *Rom. 3.*

Quæ verba Apostoli exponenda sunt ex perpetuo Ecclesiæ Catholicæ consensu, quem Tridentinum exhibet *ibid. Cap. 8.*

7. Non oportet eos, qui verè justificati sunt, absque ulla omninò dubitatione apud semetipsos statuere, se esse justificados: neminemque à peccatis absolvi, & justificari, nisi eum, qui certò credat, se absolutum; *Trid. ibid. Cap. 9.*

8. Cùm nullus scire valeat certitudine fidei, cui falsum subesse non possit, se gratiam Dei esse consecutum. *Ibid.*

9. Justificati in ipsa justitia, per Christi gratiam acceptâ, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis justificantur. *Trid. ibid. Cap. 10.*

ERRORES

(1) Lutheri, & Calvini, adstruentium justitiam merè exteriorem, putâ Justitiam Dei, Christi fide apprehensam, nobisque imputatam. (2) Baji cujus doctrinam exhibent ejus

PRO.

PROPOSITIONES DAMNATÆ.

42. *Justitia, quâ justificatur per fidem impius, consistit formaliter in obedientia mandatorum, quæ est operum justitia; non autem in gratia aliqua, anima infusâ, quâ adoptatur homo in filium Dei. & secundum interiorem hominem renovatur, ac divinæ naturæ consors efficitur, ut sic per spiritum S. renovatus deinceps bene vivere, & Dei mandatis obedire possit.*

43. *In hominibus pœnitentibus ante Sacramentum absolutionis, & in catechumenis ante baptismum, est vera justificatio, separata tamen à remissione peccatorum.*

44. *Operibus plerisque, quæ à fidelibus fiunt, solùm, ut Dei mandatis pareant, cujusmodi sunt obedire parentibus, depositum reddere, ab homicidio, à furto, à fornicatione, abstinere, justificantur quidem homines, quia sunt legis obedientia, & vera legis justitia, non tamen his obtinent incrementa virtutum.*

63. *Sed & illa distinctio duplicis justitiæ, alterius, quæ fit per Spiritum charitatis inhabitantem, alterius, quæ fit ex inspiratione quidem Spiritus sancti, cor ad pœnitentiam excitantis, sed nondum cor inhabitantis. & in eo charitatem diffundentis, quâ divinæ legis justificatio impleatur, similiter rejicitur. Synonyma hujus terè est 64ta.*

PROBLEMATA.

1. Quo sensu Spiritus S. dicatur hominis justior inhabitare, & ipse justus fieri consors divinæ naturæ?
2. An gratia justifica distinguatur ab habitu charitatis?
3. An peccata condonari merè extrinsecus possint sinè infusâ gratiâ.

Quæstiones. *an gratia sanctificans ex natura sua expellat peccatum; an verò per absolutam saltem Dei potentiam esse in eodem subjecto possit cum peccato, omittentur,*

SECTIO VI.

De merito.

PRÆSCITA.

1. Meritum (quod est effectus gratiæ cooperantis. D. Thom. 1. 2. Q. 114.) est actio, quâ justum est, ut agenti aliquid detur. Vid. *Id. 3. P. Q. 49. Art. 6. in C.*

2. Duplex est, aliud *condignum*, aliud *congruum*. D. Thom. *Lect. 3. in Cap. 6. Hebr. Et 1. 2. q. 114. art. 6. in C.*

DOGMATA.

1. Nemo, nisi constitutus in gratia justificante, mereri *condignè* potest præmium aliquod *supernaturale*; mereri tamen tale potest peccator *de congruo* per auxilia gratiæ excitantis, & adjuvantis.

Subjungentur conditiones aliæ, ad meritum, tam *condignum*, quàm *congruum*, ex parte *Dei*, ex parte *merentis*, ex parte *ipsius operis* requisitis.

2. Homo justus *verè*, & *de condigno*, per bona opera meretur coronam justitiæ, sive vitam æternam. *Trid. Sess. 6. Cap. 16. de Justif.*

3. Hanc merendi virtutem opera nostra *ex se* non habent, sed ex *meritis Christi*, & *promissione* divina. *Ibid.*

4. *Primam gratiam actualem* nemo mereri potest, sive *de condigno*, sive *de congruo*: primam *habitualement* mereri quis potest *de congruo*.

5. Solus Christus primam gratiam aliis *de condigno* mereri potuit.

6. *Augmentum gratiæ sanctificantis mereri potest iustus de condigno.*

7. *Perseverantiam usque ad finem vitæ mereri de condigno non possumus; sed Deus gratis perseverantiæ bonum largitur, cuicumque illud largitur.*

Paucis item exponetur, an, quid, & quomodo mereri quis possit pro aliis. Quomodo item mereri possimus bona temporaria. Videri potest S. Thom. 1. 2. Q. 114. Art. ult.

ERRORES

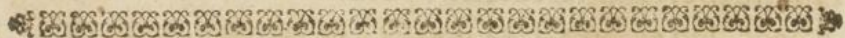
(1.) Lutheri, Calvini, aliorumque, vim merendi operibus bonis denegantium, & opera superogationis irridentium. (2.) Pelagii, vim merendi solis naturæ viribus tribuentis, cujus errores satis erit fuisse supra expositos, & refutatos. (3.) Baji, cujus sunt hæc

PROPOSITIONES DAMNATÆ;

2da. *Sicut opus malum ex natura sua est mortis aeternæ meritorium, sic bonum opus ex natura sua est vitæ aeternæ meritorium*

12ma. *Pelagii sententiæ est: opus bonum, citra gratiam adoptionis factum, non est regni cælestis meritorium.*

In eandem sententiam ferè loquuntur Prop. 12. 15. 17. &c. Problemata nulla.

TRACTATUS IV.

*De Virtutibus Theologicis
Fide, Spe, & Charitate.*

PROLEGOMENA.

De Virtutibus generatim.

Breviter commemoratis iis, quæ de virtutum naturalium habitibus à Philosophis disputata hîc postuluntur. Exponetur